

คำวินิจฉัย (ฟัตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 13/2556

เรื่อง การทำงานในวันศุกร์

คำถาม : การทำงานในวันศุกร์ขัดแย้งกับหลักศาสนาอิสลามหรือไม่ ?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد

การทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยยังชีพเป็นสิ่งที่อิสลามให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการดำรงชีพโดยมุ่งสู่เป้าหมายที่องค์อัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้าของกำหนดนั้น ต้องอาศัยการอุปโภคบริโภคสรรพสิ่งต่างๆ ที่พระองค์ทรงสร้างไว้ให้ ผู้ทำงานเพื่ออัลลอฮ์ เช่น บรรดาศาสนทูตทั้งหลาย จึงเป็น ผู้ทำงานหนักเสมอ เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น และสามารถทำหน้าที่เพื่ออัลลอฮ์ได้โดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้ใด นอกจากขอพึ่งพาอัลลอฮ์ ﷻ เพียงผู้เดียวเท่านั้น

ผู้ทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรงเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวด้วยอาชีพสุจริตจึงเป็นผู้ประเสริฐ และอาหารที่ได้มาจากการงานนั้นก็เป็อาหารที่ประเสริฐด้วย ดังมีวจนะของศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ว่า

” مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ. “ (رواه البخاري)

“ไม่มีอาหารใดที่คนหนึ่งรับประทานแล้ว จะมีความประเสริฐมากไปกว่าอาหารที่ได้มาจากการทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรงของตน และแท้จริง ดาวิดผู้เป็นศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์เอง ก็เป็นผู้ที่เลี้ยงชีพโดยการทำงานด้วยตัวเอง” (อัล-บุคอรี : 543)

อีกทั้งผู้ทำงานอย่างมีอาชีพก็เป็นที่รักยิ่งของอัลลอฮ์ ﷻ ดังมีวจนะของศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ว่า

” إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ “

“แท้จริง องค์อัลลอฮ์ทรงรักผู้ศรัทธาที่ประกอบอาชีพการงาน” (1)

ด้วยความรักที่พระองค์มีให้ จึงพร้อมจะทรงอภัยโทษต่อผู้ประกอบอาชีพการงาน ในยามที่พวกเขาเหนื่อยล้าจากการใช้แรงงาน และทรงถือว่าผู้ทำงานสุจริตเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว คือคนทำงานในหนทางของพระองค์ ดังมีวาจาของศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ว่า

“مَنْ أَمْسَى كَالَا مِنْ عَمَلٍ يَدِيهِ أَمْسَى مَغْفُورًا لَهُ”

“ผู้ใดเข้าสู่ยามเย็นอย่างเหนื่อยล้าจากการใช้แรงงาน ผู้นั้นย่อมได้รับการอภัยโทษแล้ว” (2)

อีกวาจาหนึ่งซึ่งทำให้เห็นว่าทุกคนต้องสนับสนุนผู้ประกอบอาชีพสุจริต คือวาจาที่ว่า

”مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - رَجُلٌ فَرَأَى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مِنْ جَلَدِهِ وَنَشَاطِهِ فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ كَانَ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - : «إِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى وَلَدِهِ صِغَارًا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى أَبِيَيْنِ شَيْخَيْنِ كَبِيرَيْنِ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى نَفْسِهِ يَعْفُهَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ رِيَاءً وَمُفَاخَرَةً فَهُوَ فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ ”

“ชายผู้หนึ่งเดินผ่านท่านนบี ﷺ แล้วบรรดาสาวกของท่านนบีก็เห็นถึงความมีน้ำอดน้ำทน และการทำงานอย่างขยันขันแข็งของชายผู้นั้น จึงกล่าวกับท่านนบีว่า ถ้าชายคนนี้มาทำงานในหนทางของอัลลอฮ์ย่อมเป็นการดียิ่ง ท่านนบีจึงกล่าวว่า หากชายคนนี้ออกไปทำงานหาเลี้ยงลูกเล็กๆ เขาก็อยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ หากเขาออกไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงพ่อแม่ที่แก่ชรา เขาก็อยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ หากเขาออกไปทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองจะได้ไม่ต้องเป็นภาระของใครให้เสียสง่าราศี เขาก็อยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ ถ้าเขาออกไปทำงานเพื่อหวังให้ผู้อื่นยกย่องหรือเพื่อโอ้อวดกัน เขาก็อยู่ในหนทางของมารร้าย” (3)

เมื่อคนเราต้องบริโภคน้ำทุกวัน อิสลามจึงไม่ห้ามที่จะทำงานทุกวัน แม้วันนั้นจะเป็นวันศุกร์ซึ่งถือเป็นวันสำคัญประจำสัปดาห์ก็ตาม สิ่งที่อิสลามบัญญัติคือ บุคคลต้องไม่ให้ความสำคัญแก่การ

(1) อัล-ญาอะบะรอญี; อัล-เอาซัฎ : 9167

(2) มัจญ์มะอ์อัชชะวาอิด; อัล-ฮัยษะมียะ : 4/66

(3) อัล-มุอ์ญิม อัล-กะบীর : 282

ทำงานหารายได้มากกว่าการประกอบพิธีละหมาดญุมอะฮ์ ถวายเป็นอียาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า
ดังปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا
الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ، فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾

“ดูกร ผู้มีศรัทธาทั้งหลาย เมื่อเสียงเรียกร้องสู่การละหมาดดังขึ้นในวันศุกร์ พวกเจ้าก็จง
รีบเร่งไปสู่การรำลึกถึงอัลลอฮ์เถิด และจงยุติการซื้อขายเสีย นั่นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับพวกเจ้า
หากพวกเจ้ารู้ ครั้นเมื่อการประกอบพิธีละหมาดเสร็จสิ้นลง พวกเจ้าก็จงกระจายไปในแผ่นดิน
เถิด จงแสวงหาคุณูปการแห่งอัลลอฮ์ (ทำงานหารายได้) และจงรำลึกถึงพระองค์ให้มาก เพื่อ
พวกเจ้าจะได้พบกับความสำเร็จ” (อัล-ญุมอะฮ์ : 9-10)

ทั้งสองอายะฮ์บ่งชี้ชัดเจนว่าแม้จะเป็นวันศุกร์ แต่อัลลอฮ์ก็ยังส่งเสริมให้ทำงานแสวงหา
คุณูปการที่พระองค์ทรงสร้างไว้ให้ สิ่งที่ผู้ทำงานทุกคนต้องระลึกถึงอยู่เสมอคือ เมื่อได้ยินเสียงอะซาน
เรียกร้องสู่การละหมาด งานทุกอย่างต้องยุติลงและบุคคลต้องเตรียมตัวไปร่วมละหมาดอย่างรีบเร่ง

ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จสิ้นแล้วก็ให้ทำงานต่อไป โดยมีจิตระลึกอยู่เสมอว่า โภคปัจจัยที่ได้มา
ล้วนเป็นคุณูปการแห่งอัลลอฮ์ทั้งสิ้น บุคคลจึงควรแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระองค์ด้วยการปฏิบัติตนและใช้จ่ายทรัพย์สินที่ได้มาตามครรลองแห่งพระองค์เท่านั้น นั่นจึงนับ
เป็นความสำเร็จ ทั้งในภพนี้และปรภพ

ในบริบทของสังคมไทยโดยรวม และเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุสลิมสามารถ
ทำงานวันศุกร์ได้ โดยไม่สูญเสียโอกาสในการละหมาดญุมอะฮ์เลย เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ทั้ง
ภาครัฐและเอกชน ล้วนอนุญาตให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานออกไปละหมาดญุมอะฮ์ได้เมื่อถึงเวลา
ซึ่งนับเป็นเนียะฮ์มะฮ์ ที่องค์อัลลอฮ์ทรงประทานให้โดยแท้

ดังนั้น การข่มขู่คุกคามให้สุจริตชนต้องหยุดทำงานในวันศุกร์ จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิ
ของบุคคลอื่น เป็นการแอบอ้างศาสนาอิสลามเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยมิชอบ และเป็นการกระทำ
ที่อยู่นอกกรอบแนวทางของอัลลอฮ์อย่างสิ้นเชิง

والله اعلم بالصواب

อาซิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี